

การเผยแพร่สารสนเทศด้านสุขภาพในโรงพยาบาล

Health Information Dissemination in Hospital

อุสรจ พงษ์ไชย
Banchong Phonchai

บทคัดย่อ

การเผยแพร่สารสนเทศด้านสุขภาพในโรงพยาบาล เป็นกระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงในด้านความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติด้านสุขภาพ ขอบเขตของการเผยแพร่สารสนเทศด้านสุขภาพในโรงพยาบาล คือ การเผยแพร่สารสนเทศด้านสุขภาพสำหรับผู้ป่วยในแผนกผู้ป่วยใน แผนกผู้ป่วยนอก การเผยแพร่สารสนเทศด้านสุขภาพสำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และการเผยแพร่สารสนเทศด้านสุขภาพสำหรับบุคคลทั่วไป วิธีการเผยแพร่สารสนเทศด้านสุขภาพ ได้แก่ การเผยแพร่สารสนเทศด้านสุขภาพเป็นรายบุคคล รายกลุ่ม และการเผยแพร่ทางสื่อมวลชน

คำสำคัญ: สารสนเทศ สารสนเทศด้านสุขภาพ การเผยแพร่สารสนเทศ โรงพยาบาล

Abstract

Health information dissemination in hospital is a communication to promote changes regarding knowledge, attitude and health practice. The scopes of health information dissemination in hospital concern health information dissemination to patients of the in- & out- patient departments, health workers and general people. Health information is disseminated in hospital via interpersonal, group and mass media channels.

Keywords: Information, Health Information, Information Dissemination, Hospital

บทนำ

สังคมในปัจจุบันเป็นสังคมการแข่งขันและมีการพัฒนาในทุกๆ ด้าน ประชาชนมีความตื่นตัวด้านการศึกษาหาความรู้ทางสุขภาพจากสื่อเทคโนโลยี ด้วยวิธีการต่างๆ ที่มากมาย ทั้งนี้ ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพของประชาชน ดังนั้น จึงมีการให้ความรู้ด้านสุขภาพแก่ประชาชนเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องสุขภาพ ตลอดจนวิธีการสร้างเสริมสุขภาพและวิธีป้องกันโรค เพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ ในการนี้ การเผยแพร่สารสนเทศด้านสุขภาพในโรงพยาบาล เป็นกระบวนการปรับเปลี่ยนการเรียนรู้ของบุคคลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพ โดยให้ผู้ป่วยหรือผู้รับบริการมีการปฏิบัติตัวที่เหมาะสม เกิดการเรียนรู้ใหม่ รู้จักปัญหาสุขภาพ รู้วิธีปฏิบัติที่ถูกต้อง สามารถปฏิบัติตามคำแนะนำได้ เกิดการปฏิบัติตนเพื่อการสร้างสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์ แข็งแรง เน้นการมีส่วนร่วมของบุคคล กลุ่ม หรือครอบครัว ทั้งในโรงพยาบาลและชุมชน (วาสนา แก้วหล้า, 2549) ดังนั้น การเผยแพร่สารสนเทศด้านสุขภาพในโรงพยาบาล หมายถึง

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้รับบริการ ผู้ป่วย ญาติผู้ป่วย และเจ้าหน้าที่ เพื่อให้เกิดความรู้ ทักษะ และเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้อง เหมาะสม มีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์ แข็งแรง ทั้งกาย จิต สังคม และสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

แนวคิดการเผยแพร่สารสนเทศด้านสุขภาพ

การเผยแพร่สารสนเทศด้านสุขภาพเป็นกิจกรรมเพื่อสร้างให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับสุขภาพและความเจ็บป่วย การเผยแพร่สารสนเทศด้านสุขภาพที่มีประสิทธิภาพจะทำให้บุคคลเปลี่ยนแปลงความรู้ ความเข้าใจ วิธีคิด ค่านิยม ความเชื่อ และทัศนคติ อันจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะของบุคคลที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพ เพื่อนำไปสู่การมีสุขภาพที่ดีของประชาชน การเผยแพร่สารสนเทศด้านสุขภาพผ่านการสื่อสารรูปแบบต่างๆ มีเป้าหมาย เพื่อให้บุคคลมีความรู้ ทักษะและความมั่นใจในการที่จะลงมือปฏิบัติ เพื่อให้สุขภาพของบุคคลและชุมชนดีขึ้น รวมทั้งเพิ่มพูนความรู้และพัฒนาทักษะชีวิตที่ส่งผลเกื้อหนุนสุขภาพของบุคคลและชุมชน ทั้งนี้ การเผยแพร่สารสนเทศด้านสุขภาพมิได้เกี่ยวข้องเพียงการให้ข้อมูลความรู้ด้านสุขภาพเท่านั้น แต่ยังเป็นการปลูกฝังให้เกิดแรงจูงใจ ทักษะ และความมั่นใจในความสามารถของตนเองที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติ เพื่อให้สุขภาพดีขึ้น ทั้งนี้ การสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับสถานะทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ รวมทั้งปัจจัยเสี่ยงและพฤติกรรมเสี่ยงของบุคคล การเผยแพร่สารสนเทศด้านสุขภาพ เป็นกลยุทธ์หนึ่งของการสร้างเสริมสุขภาพ ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การพัฒนาทักษะส่วนบุคคล

การเผยแพร่สารสนเทศด้านสุขภาพเป็นองค์ประกอบสำคัญของการดำเนินงานสาธารณสุข เพื่อนำไปใช้แก้ไขปัญหาด้านสุขภาพที่เกิดจากความไม่รู้ ไม่เข้าใจและปฏิบัติตนยังไม่ถูกต้องของแต่ละบุคคล ทำให้สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้งด้านความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติไปในทางที่ถูกต้อง มีผลให้บริการด้านการป้องกันโรค การสร้างเสริมสุขภาพ การรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสภาพบรรลุผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ปัญหาด้านสาธารณสุขของประชาชน ส่วนใหญ่มีสาเหตุจากความยากจน ความเจ็บไข้และขาดความรู้ โดยเมื่อประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวกับตนเองและสิ่งแวดล้อม รวมถึงไม่ได้รับการศึกษาที่ดี และมีความรู้ที่น้อย จึงทำให้เจ็บป่วยมากขึ้น เพราะไม่รู้จักป้องกันตนเองจากโรคภัยไข้เจ็บที่ส่วนมากสามารถป้องกันได้ ความยากจนและไร้การศึกษา ทำให้ประชาชนมองไม่เห็นคุณค่าของชีวิตและความสำคัญในการ

ป้องกันโรคและการส่งเสริมให้มีสุขภาพสมบูรณ์ โดยมักจะล้มป่วยด้วยโรคเดิม เพราะไม่รู้สาเหตุของโรค และไม่รู้วิธีป้องกันตัวให้พ้นจากโรคนั้นๆ ในการนี้ การป้องกันโรคและการรักษาโรคไม่สามารถแยกจากกันได้โดยเด็ดขาด จึงต้องพยายามหาทางป้องกันโรคที่พบบ่อยๆ โดยให้ความรู้และให้คำแนะนำการปฏิบัติตัวต่างๆ แก่ประชาชน โดยที่โรคบางโรคสามารถป้องกันได้ แต่เพราะความไม่รู้และความเชื่อที่ผิด จึงเป็นสาเหตุส่วนใหญ่ที่ทำให้ประชาชนไม่ปฏิบัติตัวให้ถูกต้องที่จะช่วยป้องกันโรคและสร้างเสริมสุขภาพของตนเอง

จากสถิติของกระทรวงสาธารณสุขพบว่า อัตราผู้ป่วยที่นอนรักษาตัวในโรงพยาบาล ในปี พ.ศ. 2553 ภาพรวมทั้งประเทศเท่ากับ 19,351.54 ต่อประชากร 100,000 คน ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2552 ที่มีอัตรา 17,848.59 ต่อประชากร 100,000 คน และ ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพในปี พ.ศ. 2551 มีมูลค่าเท่ากับ 588.1 พันล้านบาท ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2550 ที่มีมูลค่าเท่ากับ 544.4 พันล้านบาท (กระทรวงสาธารณสุข, 2554) ดังนั้น ในการแก้ปัญหาสาธารณสุขนั้นนอกจากจะให้บริการทางด้านสุขภาพอนามัยแก่ประชาชนแล้ว สิ่งที่สำคัญที่จะช่วยแก้ปัญหาได้มากก็คือ การให้ความรู้ด้านสุขภาพ เพื่อสร้างเสริมให้ประชาชนมีความรู้ เจตคติ เข้าใจ ตระหนักถึงปัญหาและสามารถช่วยเหลือตนเอง ครอบครัวและชุมชนทางด้านสุขภาพได้ ตลอดจนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสาธารณสุข เพื่อสนับสนุนให้มีสุขภาพดีทั่วถึงกัน โดยใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีที่มีอยู่ในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม (วรรณวิไล จันทราภา, 2544)

รุจิรา ดวงสงค์ (2550) ได้กล่าวถึงแนวทางการให้ความรู้ด้านสุขภาพ ดังนี้

1. เป็นการสนับสนุนให้บุคคลแสวงหาการมีสุขภาพดี ได้แก่ การให้การศึกษากับการดูแลสุขภาพตนเอง การให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการรับบริการด้านสาธารณสุขที่เหมาะสม และการให้การศึกษากับสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่เป็นปัจจัยต่อสุขภาพหรือตัวกำหนดสุขภาพแก่ประชาชน
2. ยึดหลักดำเนินกิจกรรมในการสร้างพลังในสังคมหรือชุมชนในการพัฒนาทักษะชีวิตและการดูแลสุขภาพตนเอง การให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการรับบริการสาธารณสุขที่เหมาะสม และการให้การศึกษากับสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่เป็นปัจจัยต่อสุขภาพหรือตัวกำหนดสุขภาพ
3. ให้ความสำคัญในการสื่อสาร การให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสุขภาพ โดยแนะนำการเกิดโรค ปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรค การป้องกันโรค และการสร้างเสริมสุขภาพ

4. เน้นการทำงานที่สอดคล้องกับชุมชน และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ

สรุปว่า การเผยแพร่สารสนเทศด้านสุขภาพเพื่อให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ทางด้านสุขภาพอนามัย หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางด้านความคิด ทักษะ และ การปฏิบัติทางด้านสุขภาพอนามัยหรือที่เรียกว่าพฤติกรรมสุขภาพ (Health Behavior) ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงตามแนวคิดหลักของการให้ความรู้ด้านสุขภาพจะสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อการเปลี่ยนแปลงทั้งสามด้านนี้เกิดขึ้นในตัวบุคคล คือ เกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Attitude) และการปฏิบัติ (Practice)

ความสำคัญของการเผยแพร่สารสนเทศด้านสุขภาพในโรงพยาบาล

การเผยแพร่สารสนเทศด้านสุขภาพในโรงพยาบาลมีความสำคัญดังนี้ (วาสนา แก้วหล้า, 2549; รุจิรา ดวงสงค์, 2550; จานงค์ อิมสมบูรณ์, 2544)

1. ช่วยเสริมสร้างความเป็นแบบอย่างที่ดีด้านสุขภาพ โดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้รับบริการสุขภาพในด้านการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ เช่น เจ้าหน้าที่สาธารณสุขไม่สูบบุหรี่เพราะเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ผู้ป่วยและญาติผู้ป่วยก็นำแบบอย่างจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขไปปฏิบัติโดยการไม่สูบบุหรี่ ซึ่งสามารถป้องกันโรคมะเร็งปอดและถุงลมโป่งพองได้

2. ช่วยเสริมงานสร้างเสริมสุขภาพ งานป้องกันโรค งานรักษาพยาบาล และงานฟื้นฟูสภาพ เพื่อให้งานทั้งสี่รูปแบบนี้มีความเข้มแข็ง คงทนถาวร และประสบความสำเร็จเมื่องานสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคประสบผลสำเร็จจะส่งผลให้ผู้มารับบริการรักษาพยาบาลลดน้อยลง

3. ช่วยให้ผู้ป่วยและญาติได้มีโอกาสเรียนรู้ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพ เพื่อสุขภาพที่ดีของผู้ป่วยและครอบครัว เช่น เมื่อผู้ป่วยและญาติผู้ป่วยได้รับความรู้เรื่องโทษของการบริโภคปลาดิบ แล้วก็จะไม่บริโภคปลาดิบ จึงไม่ป่วยเป็นโรคมะเร็งตับ หรือมะเร็งท่อน้ำดี เป็นต้น

4. เป็นเครื่องมือช่วยให้คนเกิดการเรียนรู้ด้านสุขภาพอนามัย และช่วยประหยัดแรงงานของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาล ผู้ป่วยและญาติผู้ป่วยได้รับความรู้เกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพ และการป้องกันโรค ก็จะเจ็บป่วยลดน้อยลง ทำให้จำนวนผู้ป่วยมารับบริการรักษาพยาบาลลดน้อยลง เป็นการช่วยแบ่งเบาภาระงานของเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาล

5. มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อโครงการสุขภาพทุกโครงการที่จัดทำขึ้นเพื่อการแก้ไขปัญหาสาธารณสุขของประเทศไทย ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ธรรมาภิบาลของกรมอนามัยช่วยให้ประชาชนมีพฤติกรรมสุขภาพที่ดีโดยการสวมหมวกนิรภัยช่วยลดอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับชีวิต ลดจำนวนผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุ ซึ่งเป็นสาเหตุให้คนไทยเสียชีวิตเป็นอันดับ 2 ของประเทศ

6. ช่วยสร้างสรรค์ชุมชนที่ดี และจัดพฤติกรรมที่จะเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาสุขภาพอนามัย เช่น การให้ความรู้แก่ผู้ป่วยและญาติผู้ป่วยเรื่องการสวมหมวกนิรภัยขณะขับขีรถจักรยานยนต์ ส่งผลให้ผู้ป่วยและญาติผู้ป่วยสวมหมวกนิรภัยทุกครั้งที่ขับขีรถจักรยานยนต์ ซึ่งช่วยลดพฤติกรรมที่เป็นสาเหตุของการบาดเจ็บและเสียชีวิตจากอุบัติเหตุ

7. ช่วยให้ผู้ป่วยสามารถดำรงชีวิตอยู่กับปัญหาการเจ็บป่วยเรื้อรังได้อย่างปกติสุข เช่น การให้ความรู้เรื่องการรับประทานอาหาร และการออกกำลังกายสำหรับผู้ป่วยโรคเบาหวาน ซึ่งช่วยให้ผู้ป่วยโรคเบาหวานปฏิบัติตัวได้ถูกต้องเกี่ยวกับการเลือกรับประทานอาหาร ไม่ก่อให้เกิดโรคแทรกซ้อนที่เป็นอันตรายต่อชีวิต ส่งผลให้ผู้ป่วยสามารถดำรงชีวิตอยู่กับโรคเบาหวานได้อย่างปกติสุข

8. ช่วยให้ผู้ป่วยฟื้นฟูสุขภาพได้เร็วขึ้น ลดจำนวนการเข้ารักษาตัวในโรงพยาบาล และลดปัญหาโรคแทรกซ้อนหรือปัญหาความพิการ เช่น การให้ความรู้เรื่องการออกกำลังกายแก่ผู้ป่วยที่เข้ารับการผ่าตัดไส้ติ่ง ช่วยให้แผลผ่าตัดหายเร็วขึ้น ไม่มีโรคแทรกซ้อน สุขภาพแข็งแรง ทำให้ลดจำนวนวันในการนอนรักษาตัวในโรงพยาบาล

9. ป้องกันการป่วยกลับซ้ำด้วยโรคที่ป้องกันได้โดยการให้ความรู้ด้านสุขภาพ เช่น โรคพยาธิไส้ อดจระร่วง ตาแดง ได้แก่ ให้ความรู้แก่ผู้ป่วยโรคอดจระร่วงในเรื่องการเลือกรับประทานอาหาร การล้างมือให้สะอาดก่อนรับประทานอาหาร ส่งผลให้ผู้ป่วยไม่เจ็บป่วยซ้ำด้วยโรคเดิม

10. ช่วยสนับสนุนให้งานบริการของโรงพยาบาลเป็นที่ยอมรับ ในกรณีที่การเผยแพร่สารสนเทศด้านสุขภาพสามารถจูงใจให้บริการสุขภาพเป็นที่ยอมรับของประชาชนทั่วไป เช่น การตรวจสุขภาพประจำปี การตรวจคัดกรองมะเร็งเต้านม การตรวจสายตาของผู้สูงอายุ เป็นต้น ทั้งนี้ การให้ความรู้เรื่องการป้องกันโรคมะเร็งเต้านม และวิธีการตรวจเต้านมด้วยตนเอง เมื่อพบความผิดปกติของเต้านม ทำให้ผู้ป่วยสามารถเข้ารับการรักษาโรคมะเร็งเต้านมในระยะแรกได้ทันที โรคมะเร็ง

ไม่แพร่กระจายไปสู่ระยะอันตราย ช่วยลดอาการแทรกซ้อน และลดการเสียชีวิตจากโรคมะเร็งเต้านม ส่งผลให้การบริการ สุขภาพเป็นที่ประทับใจและเป็นที่ยอมรับของประชาชน

11. ช่วยลดระยะเวลาการรักษาพยาบาลหรือลดระยะเวลาการเจ็บป่วย เมื่อผู้ป่วยและญาติผู้ป่วยได้รับความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคที่เป็นอยู่และการป้องกันอาการแทรกซ้อน ก็จะทำให้หายป่วยเร็วขึ้น ทำให้ลดระยะเวลาในการรักษา พยาบาล

12. ป้องกันการแพร่กระจายโรค โดยการให้ความรู้แก่ผู้ป่วย ญาติ และเจ้าหน้าที่ให้เห็นความสำคัญของการควบคุมโรคติดต่อและขอความร่วมมือให้ปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เช่น ให้ความรู้เรื่องการป้องกันโรคติดต่อแก่ผู้ป่วย ญาติผู้ป่วย และเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาล ช่วยให้รู้วิธีป้องกันการติดต่อของโรค และสามารถป้องกันไม่ให้เชื้อโรคแพร่กระจายไปสู่คนอื่นได้

13. เป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับโรงพยาบาล สร้างความประทับใจ สร้างความพึงพอใจ และเป็นที่ยอมรับของผู้รับบริการ เช่น การให้ข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนการรับบริการ รักษาพยาบาล ช่วยให้ผู้ป่วยและญาติผู้ป่วยได้รับการที่ถูกต้อง รวดเร็วก่อให้เกิดความประทับใจและความพึงพอใจ ไม่มีข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการให้บริการ และก่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อโรงพยาบาล

14. ลดค่าใช้จ่ายในการรักษาตัว และลดระยะเวลาการลาพักงานของผู้ป่วย การเผยแพร่สารสนเทศด้านสุขภาพเป็นวิธีหนึ่งที่จะเสริมสร้างความรู้ และความเข้าใจในการป้องกันโรค ช่วยให้ผู้รับบริการประหยัดค่าใช้จ่าย เนื่องจากการป้องกันโรค และการรักษาโรคในระยะเริ่มแรกย่อมดีกว่าการรักษาเมื่อเจ็บป่วยในระยะอันตราย เมื่อผู้ป่วยหายป่วยเร็วขึ้นและไม่มีอาการแทรกซ้อนใดๆ ก็ช่วยลดระยะเวลาในการนอนรักษาตัวในโรงพยาบาล ลดค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล และสามารถกลับไปปฏิบัติงานได้ตามปกติเมื่อหายป่วยแล้ว

15. ลดปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคม เมื่อผู้ป่วยและญาติผู้ป่วยได้รับความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคที่เป็นอยู่ และการป้องกันอาการแทรกซ้อนก็จะทำให้หายป่วยเร็วขึ้นเพราะไม่มีอาการแทรกซ้อน ช่วยลดระยะเวลาและค่าใช้จ่ายในการรักษา พยาบาล เมื่อหายป่วยแล้วผู้ป่วยและญาติผู้ป่วยสามารถประกอบอาชีพได้ เพราะหากว่าเจ็บป่วยเรื้อรังและมีอาการแทรกซ้อน เนื่องจากขาดความรู้เกี่ยวกับโรคที่เป็นอยู่และขาดการป้องกันอาการแทรกซ้อน ผู้ป่วยและญาติผู้ป่วยก็อาจขาดรายได้มาเลี้ยงดูครอบครัว ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาสังคมตามมา เช่น ปล้น ชิงทรัพย์ ขโมยทรัพย์สินของบุคคลอื่น ฯลฯ

กลุ่มเป้าหมายการเผยแพร่สารสนเทศด้านสุขภาพในโรงพยาบาล

การเผยแพร่สารสนเทศด้านสุขภาพในโรงพยาบาล มุ่งให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ในโรงพยาบาล เช่น ปัญหาผู้ป่วยเรื้อรัง ปัญหาสุขนิสัยในการรับประทานอาหาร ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ ปัญหาข้อร้องเรียนของผู้ประสบปัญหาจากการให้บริการทางการแพทย์ ปัญหาความร่วมมือของผู้ป่วย ฯลฯ ขอบเขตของการให้ความรู้ด้านสุขภาพในโรงพยาบาล ไม่ได้จำกัดเฉพาะในโรงพยาบาลเท่านั้น ยังครอบคลุมถึงสถานบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขทั้งหมดที่ให้บริการด้านสุขภาพอนามัยแก่ประชาชนที่มีปัญหาการเจ็บป่วยและที่มีสุขภาพดี ขอบเขตของการเผยแพร่สารสนเทศด้านสุขภาพในโรงพยาบาลมีดังนี้ (จันทร์วิภา ดิลกสัมพันธ์, 2545)

1. การให้ความรู้ด้านสุขภาพสำหรับผู้ป่วยและญาติ

1.1 การให้ความรู้ด้านสุขภาพสำหรับผู้ป่วยและญาติแผนกผู้ป่วยนอก ได้แก่ ผู้ป่วยที่มาตรวจโรคแผนกผู้ป่วยนอก หญิงตั้งครรภ์ ผู้ปกครองที่พาเด็กมารับวัคซีน ผู้สูงอายุที่มาใช้บริการในคลินิกเฉพาะโรค เช่น โรคเบาหวาน หัวใจ ความดันโลหิตสูง เป็นต้น

1.2 การให้ความรู้ด้านสุขภาพสำหรับผู้ป่วยและญาติแผนกผู้ป่วยใน ได้แก่ ผู้ป่วยที่รักษาตัวในหอผู้ป่วย อายุรกรรม ศัลยกรรม ศัลยกรรมกระดูก สูติรีเวช หูยหลังคลอดและสามี เป็นต้น

2. การให้ความรู้ด้านสุขภาพสำหรับเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาล ได้แก่ แพทย์ ทันตแพทย์ เภสัชกร พยาบาล นักสังคมสงเคราะห์ นักศึกษา โภชนากร พนักงานสาธารณสุข พนักงานธุรการ คนงาน เป็นต้น

3. การให้ความรู้ด้านสุขภาพสำหรับประชาชนทั่วไป ได้แก่ นักเรียน คนงานในโรงงานอุตสาหกรรม พ่อค้าแม่ค้า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นต้น

แนวทางการเผยแพร่สารสนเทศด้านสุขภาพในโรงพยาบาล

การเผยแพร่สารสนเทศด้านสุขภาพในโรงพยาบาลมีแนวทางดังนี้ (กันยา กาญจนบุรานนท์, 2543)

1. จัดกิจกรรมพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพสำหรับผู้ป่วยและญาติที่แผนกผู้ป่วยนอก เช่น คลินิกตรวจครรภ์ คลินิกสุขภาพเด็กดี คลินิกวางแผนครอบครัว และคลินิกโรคเบาหวาน เป็นต้น โดยพิจารณาเนื้อหาความรู้ให้สอดคล้องและเหมาะสมในการแก้ปัญหาพฤติกรรมที่เกิดโรค ได้แก่ กิจกรรมออกกำลังกาย สำหรับผู้ป่วยโรคเบาหวาน การเล่านิทานให้เด็กฟัง ฯลฯ

2. จัดกิจกรรมพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพสำหรับผู้ป่วยและญาติที่แผนกผู้ป่วยใน เช่น หอผู้ป่วยศัลยกรรม หอผู้ป่วยตา หอผู้ป่วยหู คอ จมูก โดยพิจารณาเนื้อหาความรู้ให้เหมาะสมในการแก้ปัญหาพฤติกรรมที่เกิดโรค เช่น การออกกำลังกายบนเตียง (Bed Exercise) สำหรับผู้ป่วยที่ผ่าตัดไส้ติ่งอักเสบ การอาบน้ำบนเตียงให้กับผู้ป่วยอัมพาต เป็นต้น

3. จัดกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพตามสภาพปัญหาสาธารณสุขของท้องถิ่นสำหรับบุคคลทั่วไปในพื้นที่รับผิดชอบ โดยความร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในสถานบริการสุขภาพ และองค์กรชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบ โดยประสานการดำเนินงานพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพในชุมชน ในสถานศึกษา และในโรงงานอุตสาหกรรม เช่น การจัดกิจกรรมรณรงค์กำจัดลูกน้ำยุงลายเพื่อป้องกันโรคไข้เลือดออก การรณรงค์ควบคุมใช้หัวดนก เป็นต้น

4. เผยแพร่สารสนเทศด้านสุขภาพแก่ผู้มารับบริการสุขภาพในสถานบริการสุขภาพตามช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสม และมีแผนการเผยแพร่อย่างมีระบบ ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับแผนการรณรงค์ด้านสุขภาพของประเทศ จังหวัด และปัญหาของท้องถิ่น

5. ผู้รับบริการในสถานบริการสุขภาพทุกระดับได้รับข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพที่จำเป็นและเหมาะสมกับสภาพปัญหาของชุมชน

6. เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาล ควรเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้รับบริการในการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ รวมทั้งเข้าใจวิธีการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพของสถานบริการสุขภาพทุกระดับ

วิธีการเผยแพร่สารสนเทศด้านสุขภาพ

วิธีการเผยแพร่สารสนเทศด้านสุขภาพ เป็นการให้ความรู้ด้านสุขภาพ โดยการกระตุ้นให้ผู้รับข้อมูลเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ ทั้งนี้ ผู้รับข้อมูลสามารถเลือกตัดสินใจที่จะปฏิบัติตน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพในทางที่ดีได้ด้วยตนเอง (อภิวินท์ แก้ววรรณรัตน์, 2553) วิธีการเผยแพร่สารสนเทศด้านสุขภาพ เพื่อให้เกิดความรู้ทัศนคติ และการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพที่ดีนั้น สามารถพิจารณาตามลักษณะของผู้รับข้อมูลหรือกลุ่มเป้าหมาย แบ่งได้ 3 กลุ่ม ได้แก่

1. การเผยแพร่สารสนเทศด้านสุขภาพเป็นรายบุคคล เป็นการให้ความรู้ตัวต่อตัว เป็นวิธีที่ได้ผลดีมาก ผู้ที่มีความรู้มีโอกาสทราบปัญหาเป็นรายบุคคล เห็นสีหน้า ความรู้สึก สามารถชี้แจงแนะนำ แก้ปัญหาข้อข้องใจได้ดีกว่าวิธีอื่น และมีโอกาสสร้างความสนิทสนมคุ้นเคย เป็นกันเองระหว่างผู้ให้ความรู้กับผู้รับข้อมูล การเผยแพร่สารสนเทศด้านสุขภาพวิธีนี้ทำได้โดยการเยี่ยมบ้าน การสนทนา การสัมภาษณ์ การสอนผู้ป่วยในคลินิก การใช้บทเรียนสำเร็จรูป และการใช้โทรศัพท์

2. การเผยแพร่สารสนเทศด้านสุขภาพเป็นรายกลุ่ม เป็นการให้ความรู้แก่ประชาชนกลุ่มเล็กๆ ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เช่น กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน กลุ่มหญิงตั้งครรภ์ กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มผู้ป่วยเบาหวาน กลุ่มผู้ป่วยความดันโลหิตสูง การเรียนรู้จะเกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนด้วยกัน การเผยแพร่สารสนเทศด้านสุขภาพวิธีนี้ทำได้โดยการบรรยาย การอภิปรายกลุ่ม การสาธิต การแสดงบทบาทสมมติ การใช้สถานการณ์จริง และการประชุมกลุ่ม

3. การเผยแพร่สารสนเทศด้านสุขภาพทางสื่อมวลชน เป็นการถ่ายทอดความรู้ด้านสุขภาพให้กับผู้รับข้อมูลหรือกลุ่มเป้าหมายที่ไม่เฉพาะเจาะจง สามารถให้ความรู้ได้หลายวิธีและหลายช่องทาง เป็นการนำข่าวสาร ความรู้ และข้อเท็จจริงไปถึงประชาชนทั่วทุกแห่งในระยะเวลาอันรวดเร็ว และทันเหตุการณ์ รวมถึงกระตุ้นให้ประชาชนสนใจปัญหาสุขภาพและคิดแก้ไขปัญหสุขภาพได้ด้วยตนเอง ชักชวนให้ประชาชนเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ได้ การเผยแพร่สารสนเทศด้านสุขภาพวิธีนี้ทำได้โดยการออกหน่วยเคลื่อนที่ การฉายภาพยนตร์ สื่อกระจายเสียงทางวิทยุชุมชน หอกระจายข่าวในหมู่บ้าน วิทยุ โทรทัศน์ บอร์ดความรู้ในชุมชน หนังสือพิมพ์ ตำรา วารสาร จุลสาร และการให้ข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพผ่านทางอินเทอร์เน็ต

กล่าวโดยสรุป วิธีการเผยแพร่สารสนเทศด้านสุขภาพมีหลายรูปแบบ การเลือกวิธีการเผยแพร่สารสนเทศด้านสุขภาพทำให้ผู้รับข้อมูลเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพที่ดี แต่ละรูปแบบก็มีวิธีการนำไปใช้ ข้อดีและข้อเสียแตกต่างกัน ดังนั้น การเผยแพร่สารสนเทศด้านสุขภาพไม่ควรเลือกรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งโดยเฉพาะ แต่ควรเลือกให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ เนื้อหา สถานที่ จำนวนกลุ่มเป้าหมาย ภูมิภาคและพื้นฐานความรู้ของผู้รับ และต้องเน้นให้ผู้รับความรู้ตัดสินใจเลือกปฏิบัติด้วยตนเอง

รูปแบบกิจกรรมและสื่อเพื่อการเผยแพร่สารสนเทศด้านสุขภาพในโรงพยาบาล

สื่อที่ใช้ในการเผยแพร่สารสนเทศด้านสุขภาพ เป็นเครื่องมือสำคัญในการถ่ายทอดข่าวสาร และความรู้ด้านสุขภาพจากผู้เผยแพร่ความรู้ไปยังกลุ่มเป้าหมาย เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ ทศนคติที่ดี และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพในทางที่ดี สื่อที่ใช้ในการเผยแพร่สารสนเทศด้านสุขภาพมีความสำคัญต่อกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งช่วยกระตุ้นความสนใจให้ทำกิจกรรม เพิ่มการจดจำได้มากขึ้นตลอดจน ทำให้เกิดความคิดและสามารถแก้ปัญหาได้ สื่อที่เหมาะสมจะทำให้เกิดประสบการณ์ และทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย อย่างไรก็ตามหากผู้เผยแพร่ความรู้ใช้วิธีการให้ความรู้ที่ไม่เหมาะสม ขาดจุดมุ่งหมายของการให้ความรู้ที่ชัดเจน ขาดความพร้อมหรือขาดการเตรียมการใช้สื่ออย่างดีพอ ดังนั้น ผู้เผยแพร่ความรู้จึงควรตระหนักถึงความสำคัญของสื่อสำหรับให้ความรู้และเลือกใช้สื่อให้เหมาะสม

ตัวอย่างของสื่อที่สามารถเลือกใช้ ได้แก่ รูปภาพ ภาพพลิก ตัวอย่างของจริง หุ่นจำลอง ภาพยนตร์ วิดีทัศน์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น ซึ่งสภาพสังคมในปัจจุบันเป็นสังคมที่เปิดกว้างในการรับสารสนเทศ จากการศึกษาของสุกัญญา ลาดซ้าย (2557) ที่ได้ศึกษาผลของการให้ข้อมูลโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ต่อความรู้และการปฏิบัติตนของผู้ป่วยผ่าตัดต่อกระชกและญาติผู้ดูแล พบว่าหลังจากได้รับการสอนแบบการรับชมสื่อวีดิทัศน์ผู้ป่วยผ่าตัดต่อกระชกมีความรู้เพิ่มมากขึ้น และญาติผู้ป่วยสามารถปฏิบัติตามคำแนะนำและหยอดตาได้ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 100

รูปแบบการจัดกิจกรรมเผยแพร่สารสนเทศด้านสุขภาพในโรงพยาบาลมีดังนี้ (กันยา กาญจนบุรานนท์, 2543)

1. การจัดกิจกรรมให้ความรู้สำหรับผู้ป่วยนอก ผู้ป่วยที่เข้ามารับการตรวจหรือรักษาตัวในโรงพยาบาล เป็นผู้ขาดความรู้ในด้านการปฏิบัติตนเพื่อหลีกเลี่ยงจากการเจ็บป่วยด้วยโรคที่ป้องกันได้ หรือเจ็บป่วยด้วยโรคที่สามารถรักษาได้ด้วยวิธีง่ายๆ การจัดกิจกรรมให้ความรู้ด้านสุขภาพแก่ผู้มารับบริการที่แผนกผู้ป่วยนอก สามารถทำได้ทุกโอกาสทุกบริการ เช่น ขณะรอตรวจ หลังตรวจ คลินิกฝากครรภ์ คลินิกสุขภาพเด็กดี คลินิกทันตกรรม หรือคลินิกโรคเบาหวาน การให้ความรู้ด้านสุขภาพควรมุ่งเน้นการปฏิบัติที่ผู้ป่วยสามารถปฏิบัติได้จริง และเหมาะสมกับสภาพการณ์ของผู้รับบริการ อาจใช้สื่อช่วยในการให้ความรู้ เช่น ฉายภาพยนตร์ เสียงตามสาย เทปเสียง เอกสาร แผ่นพับ ใบปลิว โปสเตอร์ ฯลฯ ทั้งนี้ เนื้อหาความรู้ที่ควรแนะนำให้แก่ผู้รับบริการแผนกผู้ป่วยนอก ได้แก่ ชนิดและสาเหตุของโรค การตรวจวินิจฉัยโรค การรักษาพยาบาล

อาการผิดปกติจากการใช้ยา การดูแลตนเอง อาหารที่ควรบริโภค การพักผ่อน การออกกำลังกาย รวมถึงการแนะนำแหล่งบริการสุขภาพในชุมชนใกล้บ้าน แนะนำการป้องกันและควบคุมไม่ให้โรคแพร่กระจาย และการกลับมาตรวจซ้ำตามแพทย์นัด

วชิรญาณ การเกษ, วลัยพร นันทศุภวัฒน์ และ พร้อมจิตร ห่อนบุญเดิม (2553) ได้ศึกษาผลของการให้ความรู้เรื่องการดูแลเท้าและการนวดเท้าด้วยตนเองต่อสภาวะเท้าในผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 โดยศึกษาจากผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่มารับบริการรักษาพยาบาลคลินิกพิเศษ แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลหนองกี่ อำเภอนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า การให้ความรู้เรื่องการดูแลเท้า สอนการนวดเท้าด้วยตนเอง ร่วมกับการติดตามเยี่ยมบ้าน รวมทั้งการชี้แนะให้กำลังใจ และเสริมสร้างความมั่นใจให้ผู้ป่วยในการดูแลตนเอง ทำให้ค่าเฉลี่ยคะแนนประเมินสภาวะเท้าดีขึ้น ส่งผลให้ผู้ป่วยได้รับการดูแลที่มีคุณภาพ มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น ลดโอกาสเสี่ยงของการเกิดแผลที่เท้า ลดการสูญเสียอวัยวะ เช่น ขา เท้า หรือนิ้วเท้า และลดค่าใช้จ่ายในการรักษาของสถานพยาบาลได้ด้วย

2. การจัดกิจกรรมให้ความรู้สำหรับผู้ป่วยใน เป็นการให้ความรู้ด้านสุขภาพแก่ผู้ป่วยขณะพักรักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาล หรือก่อนที่แพทย์จะอนุญาตให้ผู้ป่วยกลับบ้าน เพื่อให้ผู้ป่วยได้เรียนรู้ปัญหาการเจ็บป่วยของตนเอง ปัญหาสุขภาพอื่นที่ควรทราบ การป้องกันการเจ็บป่วยบ่อยๆ การส่งเสริมสุขภาพอนามัย การปฏิบัติตัวที่เหมาะสมกับปัญหาสุขภาพอนามัย ทั้งนี้ ควรให้ข้อมูลแก่ผู้ป่วยก่อนกลับบ้าน ซึ่งอาจจะไม่ได้ผลเพราะผู้ป่วยอาจไม่สนใจต่อคำแนะนำของเจ้าหน้าที่เท่าที่ควร เนื่องจากตื่นเต้นที่จะได้กลับบ้าน โดยการให้คำแนะนำแบบเร่งรีบอาจทำให้ผู้ป่วยจำไม่ได้หรือฟังไม่ทัน ในทางตรงข้ามการให้ความรู้ด้านสุขภาพควรเริ่มต้นตั้งแต่ผู้ป่วยเข้ารับการรักษา ขณะรับการรักษา และก่อนที่ผู้ป่วยจะกลับบ้าน รวมทั้งควรทบทวนความรู้ที่ได้รับ สิ่งที่ต้องปฏิบัติเมื่อกลับบ้าน การดูแลสุขภาพของตนเอง การตอบข้อสงสัยก่อนผู้ป่วยกลับบ้าน การมาตรวจตามแพทย์นัด การรับประทานยา และการรับประทานอาหาร ทั้งนี้ อาจให้ความรู้โดยการจัดทำป้ายเผยแพร่ความรู้แก่ผู้ป่วยและญาติ หรือแจกเอกสาร แผ่นพับ คู่มือ เป็นต้น

มนทกานต์ ยอดราช และ ทศนา ซูวรรณประกรณ์ (2556) ได้ศึกษาผลของโปรแกรมการให้ข้อมูลเตรียมความพร้อมร่วมกับการออกกำลังกายด้วยยางยืด ต่อความรู้สึกและความสามารถในการทำหน้าที่ของร่างกายของผู้สูงอายุ หลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อเข่าเทียม ซึ่งพบว่าการใช้โปรแกรมการให้ข้อมูล

เตรียมความพร้อมร่วมกับการออกกำลังกายด้วยยางยืด ช่วยเสริมประสิทธิภาพการรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพของข้อเท้า ให้ทำหน้าที่ได้ดียิ่งขึ้น ช่วยให้ผู้ป่วยสูงอายุหลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อเท้าเทียมมีความรู้เรื่องโรค และเรื่องการปฏิบัติตัวก่อนและหลังผ่าตัด การออกกำลังกายด้วยยางยืดสามารถปฏิบัติได้ถูกต้อง ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมออกกำลังกายที่ต่อเนื่อง และส่งผลต่อความสามารถในการทำหน้าที่ของร่างกาย

3. การจัดกิจกรรมให้ความรู้สำหรับเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาล เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลประกอบด้วยบุคลากรหลายประเภท ได้แก่ แพทย์ ทันตแพทย์ เภสัชกร พยาบาล นักสังคมสงเคราะห์ นักศึกษา โภชนากร พนักงานสาธารณสุข พนักงานธุรการ และคนงาน ทั้งนี้คุณภาพการให้บริการทางการแพทย์จะมีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับการบริการดูแลผู้ป่วยอย่างดี และให้ความรู้ที่ตีความคู่กัน เจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลที่ให้การดูแลรักษาพยาบาลผู้ป่วยโดยตรง มีอิทธิพลอย่างมากต่อการให้ความรู้ด้านสุขภาพแก่ผู้ป่วย และช่วยให้ผู้ป่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพไปในทางที่ถูกต้องเหมาะสม ควรฝึกอบรมเจ้าหน้าที่เหล่านี้ให้มีความรู้ในการให้ความรู้ด้านสุขภาพ ตระหนักถึงความสำคัญของการให้ความรู้ด้านสุขภาพต่อการบริการสุขภาพ มีทักษะการติดต่อสื่อสารที่ดีกับผู้ป่วยและญาติผู้ป่วย รวมทั้งมีการดำเนินงานให้ความรู้ด้านสุขภาพในโรงพยาบาล และการเผยแพร่ข่าวสารและการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับบริการของโรงพยาบาล

4. การจัดกิจกรรมให้ความรู้สำหรับบุคคลทั่วไป ปัจจุบันโรงพยาบาลส่วนมากได้ขยายบริการทางด้านการแพทย์และการสาธารณสุขเข้าสู่ชุมชนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้บริการสาธารณสุขเบื้องต้นแก่ประชาชน แก้ไขปัญหาการเจ็บป่วยของประชาชน รวมทั้งสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค ทั้งนี้การตั้งรับให้บริการในโรงพยาบาล อาจไม่เพียงพอที่จะแก้ไขปัญหาการเจ็บป่วยได้ทันเหตุการณ์ ทั้งยังเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ เพราะผู้ป่วยมารับบริการที่โรงพยาบาลต่อเมื่อเกิดการเจ็บป่วย และบางรายก็อาจแพร่กระจายเชื้อโรคก่อนเข้าโรงพยาบาล

การมุ่งให้บริการรักษาในโรงพยาบาลย่อมเป็นการแก้ปัญหาที่ไม่สิ้นสุด ดังนั้นการให้ความรู้ด้านสุขภาพจะทำให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ เกิดความเข้าใจ และให้ความร่วมมือในการกำจัดต้นเหตุความเจ็บป่วย และป้องกันโรคที่จะเกิดขึ้นในชุมชน ทำให้ประชาชนเข้าใจปัญหาและสภาพของโรคภัยได้อย่างแท้จริง และเข้าใจสาเหตุของการปฏิบัติตัวไม่ถูกต้อง ในการนี้การให้ความรู้ด้านสุขภาพสำหรับประชาชนทั่วไป ย่อมแตกต่างจากกลุ่มอื่น เพราะเป็นความรู้ในขณะที่ยังไม่ต้องการ การให้ความรู้ด้านสุขภาพอาจอยู่ในรูปแบบนิทรรศการ เสียงตามสาย และการตอบปัญหาสุขภาพ โดยควรเน้นเรื่องปัญหาสุขภาพในชุมชน ปัญหาด้านอนามัยส่วนบุคคล การควบคุมและป้องกันโรคติดต่อ และการควบคุมสิ่งแวดล้อม

บทสรุป

การเผยแพร่สารสนเทศด้านสุขภาพในโรงพยาบาลเป็นกระบวนการปรับเปลี่ยนการเรียนรู้ของบุคคลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพ ซึ่งเป็นผลให้ลดค่าใช้จ่ายในการรักษาตัว ผู้ป่วยฟื้นฟูสุขภาพได้เร็วขึ้น ลดปัญหาโรคแทรกซ้อน ลดระยะเวลาในการรักษาพยาบาล ช่วยป้องกันการแพร่กระจายโรค ลดปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคม และช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับโรงพยาบาล เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลต้องมีบทบาทในการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงพยาบาลให้เอื้อต่อการมีพฤติกรรมสุขภาพที่ดี โดยให้ผู้ป่วยหรือผู้รับบริการมีการปฏิบัติตัวที่เหมาะสม เกิดการเรียนรู้ใหม่ รู้จักปัญหาสุขภาพ รู้วิธีปฏิบัติที่ถูกต้อง สามารถปฏิบัติตามคำแนะนำได้ เพื่อให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ทางด้านสุขภาพอนามัย ซึ่งหมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางด้านความคิด ทักษะ และการปฏิบัติทางด้านสุขภาพอนามัย ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงตามแนวคิดหลักของการให้ความรู้ด้านสุขภาพจะสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อการเปลี่ยนแปลงทั้ง 3 ด้านนี้เกิดขึ้นในตัวบุคคล คือ เกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติ โดยการให้ความรู้ด้านสุขภาพแก่ผู้ป่วยและญาติ เจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาล และบุคคลทั่วไป

บรรณานุกรม

- กระทรวงสาธารณสุข. (2554). *สรุปสถิติที่สำคัญ พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ: สามเจริญพาณิชย์.
- กันยา กาญจนบุรานนท์. (2543). การดำเนินงานสุขศึกษา. ใน *การสาธารณสุข 2 หน่วยที่ 8-15* (น. 785-851) (พิมพ์ครั้งที่ 17). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จันทร์วิภา ดิลกสัมพันธ์. (2545). *สุขศึกษาในโรงพยาบาล*. กรุงเทพฯ: ศิลปาบรรณาการ.
- จำนงค์ อิ่มสมบูรณ์. (2544). การดำเนินงานสุขศึกษา. ใน *อดีตดี สัตย์ธรรม และคณะ, สุขศึกษาและการประชาสัมพันธ์ งานสาธารณสุข หน่วยที่ 1-8* (น. 335-392). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มนทกานต์ ยอดราช, และ ทศนา ชูวรรณะปรกรณ์. (2556). ผลของโปรแกรมการให้ข้อมูลเตรียมความพร้อมร่วมกับการออกกำลังกายด้วยยางยืดต่อความรู้และความสามารถในการทำหน้าที่ของร่างกายของผู้สูงอายุหลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อเข่าเทียม. *วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข*, 23(3), 63-75.
- รุจิรา ดวงสงค์. (2550). *การจัดการทางสุขศึกษาและการส่งเสริมสุขภาพ*. ขอนแก่น: คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วชิรญาณ การเกษ, วลัยพร นันทศุภวัฒน์, และ พร้อมจิต ห่อนบุญheim. (2553). ผลของการให้ความรู้เรื่องการดูแลเท้า และการนวดเท้าด้วยตนเองต่อสภาวะเท้าในผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2. *วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ*, 28(2), 32-38.
- วรรณวิไล จันทราภา. (2544). มโนคติสุขภาพและการสาธารณสุข. ใน *วรรณวิไล จันทราภา และคณะ, สาธารณสุข 1 หน่วยที่ 1-7* (น. 1-60) (พิมพ์ครั้งที่ 20). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วาสนา แก้วหล้า. (2549). *สุขศึกษาในโรงพยาบาล*. สุรินทร์: คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- สุกัญญา ลาดซ้าย. (2557). ผลของการให้ข้อมูลโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ต่อความรู้และการปฏิบัติตนของผู้ป่วยผ่าตัดต่อกระดูกและญาติผู้ดูแล. *วารสารโรงพยาบาลชลบุรี*, 39(1), 9-14.
- อภิวันท์ แก้ววรรณรัตน์. (2553). *วิธีการให้ความรู้ทางสุขภาพ*. เชียงใหม่: ยูนิตี้ แอนด์ โปรเกรสโซลูชั่น.